

V Bruseli 30. marca 2026
(OR. en)

7887/26

SOC 180
EMPL 82
ECOFIN 400
MI 307
EDUC 102
JEUN 47
ENV 303
ENER 155
DIGIT 86
TOUR 15
CULT 42
JAI 408

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	30. marca 2026
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2026) 138 final
Predmet:	SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV Strednodobé preskúmanie akčného plánu pre sociálne hospodárstvo: hlavné úspechy a ďalšie napredovanie

---

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2026) 138 final.

Príloha: COM(2026) 138 final

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 30. 3. 2026
COM(2026) 138 final

**SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**Strednodobé preskúmanie akčného plánu pre sociálne hospodárstvo: hlavné úspechy
a ďalšie napredovanie**

{SWD(2026) 94 final}

1. ÚVOD

Sociálne hospodárstvo sa pevne etablovalo ako neoddeliteľná súčasť európskeho hospodárstva a spoločnosti, ktorá významne prispieva k prosperite a konkurencieschopnosti a je pilierom odolnosti Európy.

V celej Európskej únii (EÚ) pôsobí **viac ako 4,3 milióna združení, družstiev, spoločností vzájomnej pomoci, nadácií a sociálnych podnikov**, ktoré vo svojej činnosti uprednostňujú sociálne a environmentálne ciele pred ziskom a uplatňujú participatívne alebo demokratické modely riadenia. Tieto organizácie poskytujú najmenej **11,5 milióna pracovných miest**, čo predstavuje približne **6,3 % celkovej zamestnanosti**, a pôsobia v rôznych odvetviach, od služieb starostlivosti až po financie, agropotravinárstvo, maloobchod a kultúru¹.

Komisia 9. decembra 2021 prijala **akčný plán pre sociálne hospodárstvo**² s cieľom uvoľniť potenciál sociálneho hospodárstva a posilniť jeho vplyv. Komisia prvýkrát stanovila víziu a plán, v ktorom načrtla súbor opatrení zameraných na zlepšenie rámcových podmienok, prístupu k podnikateľským príležitostiam a zviditeľnenie sociálneho hospodárstva do roku 2030.

Odvtedy sa geopolitická situácia zmenila a zo série prekrývajúcich sa kríz vyplynulo, ako sociálne hospodárstvo funguje ako **zdroj odolnosti**, vytvára a udržiava pracovné miesta na miestnej úrovni, mobilizuje komunity v duchu solidarity a zasahuje tam, kde trhy zlyhávajú pri podpore **inkluzívneho rastu**. Pomáha premieňať priority EÚ na **účinné riešenia pre ľudí a miesta**, podporovať sociálne inovácie, plniť ciele Európskeho piliera sociálnych práv³ a Únie rovnosti a prispievať k obehovejšiemu a odolnejšiemu hospodárstvu.

Organizácie sociálneho hospodárstva svojím prístupom zdola nahor, založeným na komunitách, **posilňujú územnú súdržnosť** v mestských a vo vidieckych oblastiach, v najvzdialenejších a pohraničných regiónoch. Priamo prispievajú k **znižovaniu chudoby a sociálnemu začleneniu**, najmä vytváraním ciest k získaniu zamestnania a zabezpečením cenovo dostupného prístupu k službám. Tým, že organizácie sociálneho hospodárstva umožňujú ľuďom organizovať sa, zúčastňovať sa na riešeníach a spoluvytvárať ich, rozširujú a posilňujú **občiansku angažovanosť** a **demokratický život**.

Sociálne hospodárstvo zároveň podporuje **prosperitu a konkurencieschopnosť** Európy. Organizácie sociálneho hospodárstva smerujú inovácie k spoločenskému prospechu a vyvíjajú nové spôsoby poskytovania tovarov a služieb, ktoré riešia sociálne potreby a prispievajú ku kvalite života v Európe. Podporujú podnikanie, najmä medzi mladými ľuďmi a znevýhodnenými skupinami. Prinášajú tieto inovácie do kľúčových hospodárskych odvetví, ako sú bývanie a obehové hospodárstvo, a podporujú modely, ktoré upevňujú hodnoty na miestnej úrovni.

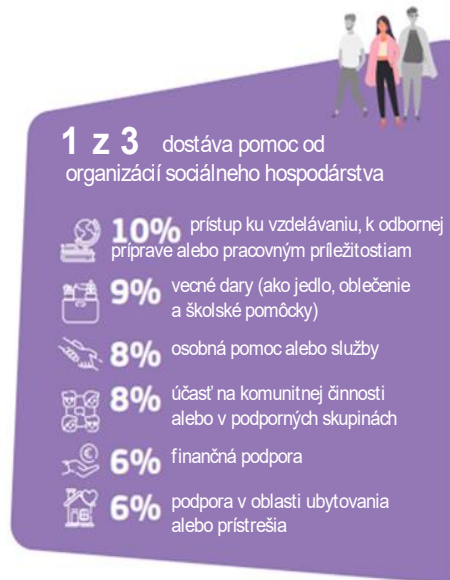
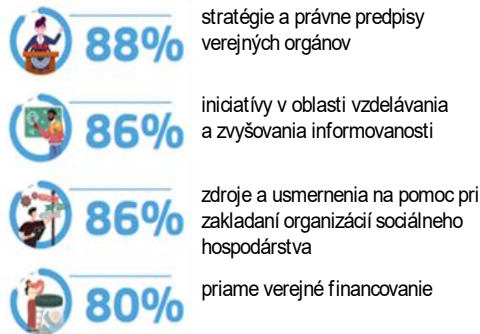
Organizácie sociálneho hospodárstva **zvyšujú konkurencieschopnosť** prostredníctvom **vytvárania kvalitných pracovných miest, zvyšovania účasti na trhu práce a prispievania k rodovej rovnosti a ku kvalifikovanej pracovnej sile**. Ich prevažujúci sociálny účel a zapojenie zamestnancov do rozhodovania prispievajú k stabilnému zamestnaniu, účasti pracovníkov a dlhodobej odbornej príprave a rekvalifikácii. Sociálne podniky zamerané na pracovnú integráciu napríklad spájajú zamestnanie s prispôbenou

podporou s cieľom vrátiť ľudí na trh práce s potrebnými zručnosťami a vedomosťami na prechod od vylúčenia k udržateľnému zamestnaniu.

Sociálne hospodárstvo takisto posilňuje **pripravenosť a strategickú autonómiu** Európy a prispieva k väčšej hospodárskej suverenite, pretože vďaka nemu sú náš priemysel, služby a hodnotové reťazce odolnejšie, rozmanitejšie a lepšie zakotvené v miestnych komunitách. To zahŕňa riešenia založené na zdieľaní rizika, ako sú vzájomné spoločnosti, ktoré poskytujú cenovo dostupné poistenie domácnostiam, komunitám a podnikom, a družstvá, ktoré podporujú čistejšie odvetvia a zelenú transformáciu prostredníctvom komunitných iniciatív v oblasti energetiky a obehových obchodných modelov.

Väčšina Európanov podporuje opatrenia, ktoré pomáhajú organizáciám sociálneho hospodárstva prosperovať, medzi ktoré patria:

Európania pociťujú pridanú hodnotu sociálneho hospodárstva vo svojom každodennom živote, ako vyplýva z osobitného prieskumu Eurobarometra o sociálnom hospodárstve v živote Európanov⁴, ktorý bol uverejnený v októbri 2025.

Touto správou sa plní záväzok, ktorý bol prijatý v akčnom pláne pre sociálne hospodárstvo, a to preskúmať jeho vykonávanie a vplyv v polovici jeho trvania, určiť zostávajúce výzvy a potvrdiť víziu Komisie pre sociálne hospodárstvo v novej geopolitickej situácii.

Okrem toho, ako sa uvádza v Lettovej správe s názvom *Oveľa viac než len trh* z roku 2024, je potrebné zväziť ďalšie politické opatrenia, aby sa plne využil potenciál sociálneho hospodárstva⁵. Sú potrebné ciele podporné opatrenia a podporné rámce, v ktorých sa zohľadnia jeho jedinečné modely riadenia, pravidlá rozdeľovania zisku a povaha orientovaná na vplyv. V súlade s touto výzvou je táto správa orientovaná na budúcnosť a skúma sa v nej, kde by sa mali posilniť existujúce nástroje a kde sú potrebné nové opatrenia na maximalizáciu potenciálu sociálneho hospodárstva. V priloženom pracovnom dokumente útvarov Komisie sa uvádzajú ďalšie podrobnosti o doterajšom procese vykonávania a o rôznych konzultáciách so zainteresovanými stranami, ktoré Komisia uskutočnila.

2. POKROK A ZÍSKANÉ POZNATKY POČAS VYKONÁVANIA

Akčný plán pre sociálne hospodárstvo je postavený na troch pilieroch a zahŕňa 63 opatrení. Väčšinu týchto opatrení Komisia dokončila alebo v súčasnosti vykonáva, zatiaľ čo malý počet opatrení bol prerušený alebo preorientovaný na základe dôkazov a vývoja na trhu.

Táto časť sa riadi štruktúrou akčného plánu z roku 2021, pričom sa v nej zdôrazňujú kľúčové úspechy a získavajú poznatky v prípade pretrvávajúcich problémov, čím sa pripravuje pôda pre nové opatrenia.

2.1. Vytvorenie správneho rámca pre rozvoj sociálneho hospodárstva

Jedným z doterajších kľúčových míľnikov bolo prijatie **odporúčania Rady z roku 2023 týkajúceho sa vypracovania rámcových podmienok sociálneho hospodárstva**⁶. V tomto odporúčaní sa členským štátom poskytuje spoločný rámec na začlenenie sociálneho hospodárstva do ich politík a na vytvorenie podporných opatrení s cieľom podporiť priaznivé prostredie pre organizácie sociálneho hospodárstva. Týmto rámcom sa legitimizovali a urýchlili vnútroštátne reformy. Od roku 2021 do konca roku 2025 **21 členských štátov prijalo alebo pripravovalo národné alebo regionálne stratégie pre sociálne hospodárstvo**. Okrem toho 12 členských štátov prijalo alebo zreformovalo právne predpisy v oblasti sociálneho hospodárstva a dva členské štáty na tom práve pracujú. Predstavuje to významný vývoj v strategickom a legislatívnom prostredí a odráža rastúce uznanie sociálneho hospodárstva na vnútroštátnej úrovni.

Úsilie Komisie bolo podporené **rastúcou medzinárodnou dynamikou**. Členské štáty EÚ a Komisia prispeli k rezolúciám Valného zhromaždenia OSN a k záverom Medzinárodnej organizácie práce o sociálnom a solidárnom hospodárstve a práca Komisie bola podkladom pre odporúčanie OECD o sociálnom a solidárnom hospodárstve a sociálnych inováciách.

Doterajší pokrok potvrdzuje hodnotu spoločnej vízie EÚ spojenej s praktickou podporou členských štátov. Komisia preto zorganizovala **semináre zamerané na vzájomné učenie** o témach, ako sú štátna pomoc, dane, stratégie sociálneho hospodárstva, sociálne zodpovedné verejné obstarávanie a údaje. Nástrojom technickej podpory⁹ sa podporuje päť členských štátov pri navrhovaní ich stratégií sociálneho hospodárstva prostredníctvom spolupráce a práce jednotlivých krajín. Okrem toho Komisia v roku 2023 uverejnila dva pracovné dokumenty útvarov Komisie, v ktorých opisuje existujúce daňové rámce pre organizácie sociálneho hospodárstva⁷ a nediskriminačné zdaňovanie dobročinných organizácií a ich darcov⁸, čím vytvorila spoločnú dôkazovú základňu a referenčný bod v celej EÚ.

S cieľom zlepšiť právnu istotu a vedomosti o možnostiach **štátnej pomoci** Komisia uverejnila **štúdiu o uplatňovaní opatrení štátnej pomoci na podporu prístupu sociálnych podnikov k financovaniu a prijímania znevýhodnených pracovníkov**⁹. Zistenia tejto štúdie budú podkladom pre preskúmanie všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách¹⁰, ktoré prebieha v súčasnosti. Okrem toho môžu verejné orgány od januára 2024 uplatňovať zvýšené stropy pomoci *de minimis* vo výške 300 000 EUR¹¹ a 750 000 EUR počas akéhokoľvek obdobia troch rokov na služby všeobecného hospodárskeho záujmu¹². Okrem toho je cieľom preskúmania služieb všeobecného hospodárskeho záujmu z roku 2025¹³ uľahčiť členským štátom podporu výstavby a obnovy cenovo dostupného bývania, čo je oblasť, v ktorej pôsobia organizácie sociálneho hospodárstva.

Napriek pokroku dosiahnutému na vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni existuje značný **nevyužitý potenciál na regionálnej a komunálnej úrovni**, kde sú orgány najbližšie k verejnosti a činnosti organizácií sociálneho hospodárstva. Hoci sa v posledných rokoch v mnohých regiónoch a obciach rozmnožili iniciatívy, výmena poznatkov a postupov medzi nimi, najmä cezhraničná, je stále obmedzená.

Okrem toho reštriktívne právne rámce spôsobujú právnu neistotu a vytvárajú prekážky ďalšej podpore sociálneho hospodárstva. Verejným orgánom často chýbajú technické kapacity v oblastiach, ako je štátna pomoc a sociálne zodpovedné verejné obstarávanie. Z nedávneho hodnotenia **smerníc o verejnom obstarávaní**¹⁴ napríklad vyplýva **rôzna úroveň vyspelosti pri začleňovaní sociálnych aspektov do postupov verejného obstarávania v jednotlivých členských štátoch**. Verejní obstarávatelia často považujú za ťažké nájsť rovnováhu medzi cieľmi transparentnosti a efektívnosti trhu a strategickými politickými cieľmi a očakávajú jasné usmernenie, ako túto rovnováhu dosiahnuť.

V centre pozornosti: Sociálne hospodárstvo a obehovosť

*Organizácie sociálneho hospodárstva významne prispievajú k transformácii Európy na obehové hospodárstvo. Pôsobia v každej fáze životného cyklu výrobku, od návrhu a zberu až po opravu, opätovné použitie a recykláciu. Premieňajú odpad na zdroje a vytvárajú kvalitné pracovné miesta na miestnej úrovni, a to aj tým, že poskytujú odbornú prípravu a zamestnanie ľuďom ohrozeným vylúčením, často v úzkej spolupráci s verejnými orgánmi. **Iniciatíva Obehové mestá a regióny**¹⁵ je ukážkou toho, ako môžu obehové stratégie vedené mestami a regiónmi, ako napríklad verejne podporované centrá opätovného použitia a opráv, systémy obehového stavebníctva a demolícií a miestne systémy opätovného použitia textilu, vytvoriť príležitosti pre organizácie sociálneho hospodárstva na poskytovanie inkluzívnych obehových riešení, a to **aj prostredníctvom využívania verejného obstarávania na vytváranie dopytu po týchto službách prostredníctvom obehových a sociálne zodpovedných nákupných postupov**. Ich obchodné modely prispievajú k predĺženiu životnosti výrobkov, znižujú emisie a udržiavajú obeh materiálov v komunitách. Cieľom pripravovaného **aktu o obehovom hospodárstve** je vytvoriť jednotný trh s druhotnými surovinami, zvýšiť ponuku vysokokvalitných recyklovaných materiálov a stimulovať dopyt po nich v EÚ, čo sú všetky oblasti, v ktorých môžu organizácie sociálneho hospodárstva dobre prispieť.*

2.2. Otváranie príležitostí na rozvoj organizácií sociálneho hospodárstva

Komisia zaviedla opatrenia na posilnenie ekosystému, ktorými sa podporuje lepší prístup k financovaniu, mobilizujú sa finančné prostriedky a posilňuje sa budovanie kapacít a podpora podnikania, s cieľom vytvoriť príležitosti pre organizácie sociálneho hospodárstva na začatie podnikateľskej činnosti a rast.

Rozšíril sa prístup organizácií sociálneho hospodárstva k financiám. Na základe finančných nástrojov programu Európskej únie v oblasti zamestnanosti a sociálnej inovácie (EaSI) boli v roku 2022 spustené **finančné produkty segmentu sociálnych investícií a zručností v rámci Fondu InvestEU**. Približne 1,2 miliardy EUR záruk sa prideliť implementujúcim partnerom na mikrofinancovanie, sociálne podnikanie a spoločensky prospešné investovanie, z čoho malo prospech približne 90 000 príjemcov mikrofinančnej podpory a približne 3 000 sociálnych podnikov, pričom sa očakáva mobilizácia investícií vo výške 11,7 miliardy EUR¹⁶. Tieto nástroje poskytujú prístup k rizikóvemu financovaniu pre obchodné modely, ktoré často nezodpovedajú

štandardným rizikovo-výnosovým profilom, spolu so službami rozvoja podnikania. Doteraz táto podpora prispela k vytvoreniu alebo udržaniu približne 900 000 pracovných miest v celej EÚ a zo správ niektorých významných mikrofinančných inštitúcií vyplýva mimoriadne vysoká miera prežitia, pričom sa dostáva k najzraniteľnejším skupinám¹⁷.

S cieľom ďalej zvýšiť sociálny vplyv týchto finančných prostriedkov Komisia pilotne zavádza zmiešanú podporu, v ktorej sa kombinujú finančné nástroje Fondu InvestEU s grantmi v rámci zložky EaSI Európskeho sociálneho fondu plus¹⁸ (ESF+). Výzvami ESF+ sa podporil aj rozvoj trhov sociálneho financovania prostredníctvom lepšieho prístupu k údajom o vplyve na účely investičných rozhodnutí, zníženia transakčných nákladov na investície rizikového kapitálu do sociálnych podnikov a posilnenia sietí na úrovni EÚ zastupujúcich poskytovateľov mikrofinancovania a financovania sociálnych podnikov. Súčasne niekoľko členských štátov zaviedlo účelové finančné nástroje a grantové programy v rámci ESF+ a Európskeho fondu regionálneho rozvoja¹⁹ a niektoré konkrétne investície a reformy sa realizovali v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti²⁰. Celkovo sa v rámci súčasného dlhodobého rozpočtu EÚ (na obdobie 2021 – 2027) **očakáva, že okrem uvedených záruk vo výške 1,2 miliardy EUR sa mobilizuje viac ako 1,62 miliardy EUR vo forme grantov a finančných nástrojov.** Tým sa plní záväzok Komisie zvýšiť úroveň podpory EÚ v porovnaní s obdobím 2014 – 2020.

Komisia takisto pomohla organizáciám sociálneho hospodárstva profesionalizovať sa, rozšíriť svoje riešenia a preukázať svoje výsledky. **Európske kompetenčné centrum pre sociálnu inováciu²¹ vytvorilo dynamické vedomostné centrum a päť komunit praxe.** Komisia vyhlásila výzvy ESF+ na podporu sociálneho experimentovania, prenosu overených sociálnych inovácií a ich rozširovania, a to aj prostredníctvom zriadenia národných kompetenčných centier pre sociálne inovácie. Boli vypracované praktické nástroje, napríklad kódex správania pre správu a používanie údajov v sociálnom hospodárstve²² a **príručka o primeraných prístupoch k meraniu a riadeniu sociálneho vplyvu²³.** V Akadémii pre politiku podnikania mladých ľudí, spoločnej iniciatíve Komisie a OECD, **sa spojili tvorcovia politik so sieťami mladých podnikateľov** prostredníctvom série seminárov zameraných na tvorbu politik a budovanie kapacít s cieľom navrhnuť lepšie politiky pre mladých podnikateľov vrátane sociálnych podnikateľov.

Napriek tomuto pokroku organizácie sociálneho hospodárstva stále čelia väčším ťažkostiam v prístupe k finančným zdrojom ako bežné podniky, a to z dôvodu ich špecifických obchodných modelov. Hoci zo štúdií trhu vyplýva, že súkromné sociálne investície v posledných rokoch vzrástli^{24,25}, absencia štruktúrovanejšieho a všeobecne chápaného prístupu k smerovaniu (trpezlivého) kapitálu do sociálnych cieľov spolu s nízkymi finančnými výnosmi obmedzili dôveru a porovnateľnosť, čo odrádza potenciálnych sociálnych investorov. Inovatívne prístupy k financovaniu zostávajú roztrieštené a realizujú sa v malom rozsahu.

Okrem toho je rozsah a uznávanie jasných ciest odbornej prípravy a budovania kapacít v jednotlivých odvetviach a územiach stále nerovnomerné. Prepojenie so systémami vzdelávania a odbornej prípravy je roztrieštené a interdisciplinárne prístupy, spoločné rámce kompetencií a spoľahlivé dôkazy o sociálnom a inkluzívnom podnikaní sú stále výnimkou. Hoci sa v posledných rokoch rozšírili služby v oblasti inkubácie a akcelerácie podnikov, podpora prispôbená sociálnemu podnikaniu je stále zriedkavá a mnohé skupiny sú stále nedostatočne zastúpené a majú nedostatočnú dostupnosť príslušných

služieb. V dôsledku toho sa talentovaným a inovačným modelom sociálneho podnikania nie vždy dostáva správna podpora, aby sa mohli rozvíjať, a ich potenciál na dosiahnutie silnejšieho sociálneho vplyvu nie je plne využitý.

2.3. Zvyšovanie uznania sociálneho hospodárstva a jeho potenciálu

Komisia zviditeľnila sociálne hospodárstvo a zvýšila jeho dôveryhodnosť prostredníctvom vytvorenia komunikačných kanálov s verejnosťou a podpory kampaní na zvýšenie povedomia. **Portál EÚ pre sociálne hospodárstvo²⁶ poskytuje aktuálne informácie o politikách, financovaní a iniciatívach EÚ v oblasti sociálneho hospodárstva.** Od svojho spustenia v roku 2023 toto webové sídlo prilákalo viac ako 596 000 návštevníkov²⁷ a ponúka užitočné materiály pre odborníkov z praxe a tvorcov politik v oblasti sociálneho hospodárstva.

Dôkazová základňa EÚ o sociálnom hospodárstve sa rozšírila o štúdiu, v ktorej sa referenčne porovnáva sociálno-ekonomická výkonnosť sociálneho hospodárstva v členských štátoch²⁸. Štúdiá ukazujú, že sociálne hospodárstvo vytvára hospodársku aj sociálnu hodnotu, a potvrdzuje pridanú hodnotu spoľahlivejších a harmonizovaných údajov na posúdenie vývoja v čase. Osobitný prieskum Eurobarometra o sociálnom hospodárstve v živote Európanov poskytuje prvé základné údaje EÚ o vnímaní, informovanosti, angažovanosti a postojoch verejnosti vrátane názorov na úlohu verejných opatrení. V publikácii Komisie/OECD s názvom *Social Economy in Europe: Contributing to Competitiveness and Prosperity* (Sociálne hospodárstvo v Európe: Príspevok ku konkurencieschopnosti a prosperite)²⁹ sa ďalej konsolidovali poznatky, a to aj v oblasti inštitucionálnych opatrení, zdaňovania a podpory podnikania v rámci sociálneho hospodárstva vo všetkých členských štátoch EÚ, ako aj sektorové informácie o bývaní a starostlivosti.

Napriek tomu pretrvávajú určité nedostatky, najmä pokiaľ ide o porovnateľnosť, v dôsledku nerovnomerného pokrytia a metód v jednotlivých členských štátoch. Chýbajúci systematický zber údajov s využitím harmonizovaných vymedzení, administratívnych zdrojov a rozšírených štatistických nástrojov, ako sú satelitné účty, sťažuje monitorovanie pokroku a obmedzuje verejnú viditeľnosť výsledkov. Hoci cielený výskum a spolupráca prostredníctvom expertných skupín pomohli pokročiť v rámci zberu a analýzy údajov, v záujme lepšieho poskytovania informácií pri tvorbe politik je potrebná trvalejšia výmena. A napokon by sa mohla zvýšiť informovanosť o portáli EÚ pre sociálne hospodárstvo a jeho využívanie a zainteresované strany požadujú systematickejšie podávanie správ o vykonávaní akčného plánu.

3. POHĽAD DO BUDÚCNOSTI: NOVÉ OPATRENIA NA POSILNENIE SOCIÁLNEHO HOSPODÁRSTVA

V budúcnosti má Komisia v úmysle nadviazať na doterajší pokrok a odstrániť prekážky, ktoré ešte bránia rozvoju ekosystému sociálneho hospodárstva EÚ. Hoci sa odporúčanie Rady z roku 2023 vykonáva, úroveň podpory sociálneho hospodárstva sa v jednotlivých členských štátoch a na rôznych úrovniach riadenia naďalej výrazne líši. Naďalej je potrebná cielená podpora EÚ, aby stratégie sociálneho hospodárstva viedli k účinným opatreniam a poskytovali stabilný rámec pre rast organizácií sociálneho hospodárstva.

V ďalšej fáze vykonávania by sa preto mali uprednostniť opatrenia, ktorými sa podporia orgány verejnej správy a umožní sa organizáciám sociálneho hospodárstva pôsobiť na jednotnom trhu bez prekážok, posilní sa prístup k talentom, odbornej príprave

a financovaniu a poskytnú sa systematické a porovnateľné dôkazy na účely tvorby politik a investičných rozhodnutí a na prezentáciu vplyvu sociálneho hospodárstva.

Naša vízia na nasledujúce roky je jasná:

- Chceme **konkurencieschopné sociálne hospodárstvo**, ktoré funguje za rovnakých podmienok ako ostatné hospodárske subjekty a v rámci jednotného trhu a prispieva k dynamickému podnikateľskému prostrediu, ktoré prináša udržateľnú prosperitu a blahobyt pre ľudí a sociálne trhové hospodárstvo Európy. To by sa malo podporiť integrovanými politickými a právnymi rámcami,
- Chceme **odolné sociálne hospodárstvo** s prístupom k financiám prispôsobeným jeho potrebám a podporované uznávanými vzdelávacími, inkubačnými a akceleračnými cestami, ktoré rozvíjajú individuálny talent aj organizačné kapacity.
- Chceme **uznávané sociálne hospodárstvo**, ktoré sa opiera o presvedčivé dôkazy a viditeľnosť, čo umožní tvorcom politik, trhom a verejnosti uznať jeho pridanú hodnotu, a tým zvýšiť jeho vplyv v celej EÚ.

Táto vízia je plne v súlade s prístupom stanoveným v akčnom pláne na rok 2021 a jeho tromi piliermi. S ohľadom na budúcnosť je táto správa postavená na troch prioritách a piatich kľúčových oblastiach opatrení, pričom vychádza z výsledkov 63 opatrení z roku 2021, ktoré sa dopĺňajú o nové opatrenia identifikované prostredníctvom tohto strednodobého preskúmania. Bude slúžiť ako podklad pre budúce monitorovanie a podávanie správ o akčnom pláne.

Napokon dosiahnutie tejto vízie si vyžaduje spoločné úsilie. Komisia preto vyzýva členské štáty, aby v plnej miere vykonávali odporúčanie Rady týkajúce sa vypracovania rámcových podmienok sociálneho hospodárstva a aby pri realizácii svojich stratégií a politických opatrení zohľadnili zistenia a nové opatrenia uvedené v tomto strednodobom preskúmaní.

3.1. Integrované rámce pre konkurencieschopné sociálne hospodárstvo

Pokračujúce úsilie Komisie o zlepšenie podnikateľského prostredia ako celku prospieva sociálnemu hospodárstvu tým, že sa ním znižujú prevádzkové prekážky a vytvára sa viac príležitostí na rast. Iniciatívy zamerané na zvýšenie konkurencieschopnosti EÚ, prehĺbenie jednotného trhu a rozvoj únie úspor a investícií môžu pomôcť integrovať organizácie sociálneho hospodárstva do hlavných hodnotových reťazcov, mobilizovať súkromný kapitál a posilniť prístup k financovaniu. Zjednodušenie môže takisto znížiť neprímeranú administratívnu záťaž a náklady na dodržiavanie predpisov, ktorým často čelia menšie organizácie.

Sociálne hospodárstvo potrebuje integrované politické a právne rámce na rozšírenie a podporu udržateľných a inovačných riešení. Ak sú vytvorené správne podmienky, organizácie sociálneho hospodárstva môžu prosperovať v rôznych hospodárskych odvetviach a na rôznych územiach, čím sa vytvoria kvalitné pracovné miesta, výroby a služby pre všetkých v EÚ vrátane tých najzraniteľnejších. Preto je mimoriadne dôležité zlepšiť rámcové podmienky a zabezpečiť, aby sa politiky realizovali tam, kde sú potrebné, vrátane regiónov a obcí.

Kľúčová oblasť opatrení 1: Posilnenie viacúrovňového riadenia a vykonávania v praxi

Národné orgány zohrávajú kľúčovú úlohu pri zavádzaní zastrešujúceho strategického a právneho rámca pre sociálne hospodárstvo. Regionálne a miestne orgány pritom často fungujú ako most medzi tvorbou politiky na vnútroštátnej úrovni a jej vykonávaním na miestnej úrovni a majú zásadný význam pri prispôbovaní vnútroštátnych priorit miestnym potrebám. Môžu priamo podporovať organizácie sociálneho hospodárstva a spolupracovať s nimi pri plnení ich politických cieľov.

Koordinovanejší a informovanejší prístup by týmto orgánom poskytol jasnejší a účinnejší politický rámec na podporu sociálneho hospodárstva a maximalizáciu jeho vplyvu a umožnil by organizáciám sociálneho hospodárstva podeliť sa o svoje úspechy a výzvy.

Komisia:

- **vypracuje súbor nástrojov na podporu regionálnych a miestnych politík v oblasti sociálneho hospodárstva,**
- **zintenzívni spoluprácu s verejnými orgánmi, komunitami a sieťami zainteresovaných strán s cieľom podporovať výmenu najlepších postupov, spoločných projektov a účinných opatrení pre sociálne hospodárstvo na rôznych územiach,** čím sa podporí a doplní vnútroštátne úsilie. Osobitná pozornosť sa bude venovať vidieckym oblastiam v kontexte akčného plánu EÚ pre vidiek³⁰, vidieckeho paktu a stratégie generáčnej obnovy v poľnohospodárstve³¹,
- **uverejní hodnotiacu správu o vykonávaní odporúčania Rady týkajúceho sa vypracovania rámcových podmienok sociálneho hospodárstva v roku 2028,**
- začlení sociálne hospodárstvo do vonkajšej spolupráce a medzinárodných dialógov prostredníctvom **poskytovania osobitnej odbornej prípravy, rozvoja zručností a podpory sociálneho podnikania verejným orgánom a realizácie projektov v krajinách mimo EÚ vrátane (potenciálnych) kandidátskych krajín,** ako je napríklad pripravovaný fond sociálneho podnikania pre južné susedstvo, v súlade s prioritami Paktu pre Stredozemie³².

V centre pozornosti: Sociálne hospodárstvo, kultúra a cestovný ruch

Organizácie sociálneho hospodárstva sú hnacou silou európskej kultúrnej vitality, kreatívnych inovácií a udržateľného cestovného ruchu. Podporujú kultúrny a kreatívny priemysel a jeho pracovníkov. Zachovávajú a propagujú kultúrne dedičstvo, poskytujú prístupné priestory pre kultúrnu účasť a komunitný život v susedstve a vo vidieckych oblastiach.

V kreatívnom a kultúrnom priemysle podporuje sociálne hospodárstvo experimentovanie, spoluprácu a spoločnú zodpovednosť v rôznych oblastiach od médií a scénického umenia až po dizajn a remeslá. V oblasti cestovného ruchu sa iniciatívami vedenými komunitou podporujú udržateľné činnosti, ktorými sa chráni krajina, podporujú sa miestne podniky a zabezpečuje sa, aby výhody zostali v komunite.

Prostredníctvom prepojenia kultúry, tvorivosti a udržateľného cestovného ruchu posilňuje sociálne hospodárstvo územnú identitu, posilňuje postavenie miestneho obyvateľstva a diverzifikuje miestne hospodárstva, vytvára pracovné miesta a prispieva

*k odolnejšiemu rozvoju európskych regiónov zameranému na ľudí. Komisia bude podporovať nadnárodné partnerstvá na testovanie a rozširovanie modelov udržateľného cestovného ruchu vedeného komunitou na základe zásad sociálneho hospodárstva. Okrem toho sa pripravovaná **stratégia EÚ pre udržateľný cestovný ruch** zameria na vytvorenie konkurencieschopného, udržateľného a inkluzívneho modelu cestovného ruchu, ktorý podporuje miestne komunity.*

Kľúčová oblasť opatrení 2: Zabezpečenie toho, aby pravidlá a rámce fungovali v prospech sociálneho hospodárstva

Verejné obstarávanie môžu verejné orgány využívať ako strategický nástroj na poskytovanie vysokokvalitných verejných služieb a na dosahovanie konkrétnych politických cieľov, ako sú podpora zamestnanosti a sociálneho začlenenia, zabezpečenie dôstojných pracovných podmienok, zlepšenie prístupnosti a inkluzívneho dizajnu pre všetkých a vytvorenie zodpovedných dodávateľských reťazcov. Verejné obstarávanie vytvára pre organizácie sociálneho hospodárstva cesty, ktoré zlepšujú ich prístup na trhy a umožňujú im poskytovať služby komunite. Z dôkazov však vyplýva, že postupy s najnižšou cenou zostávajú dominantnou normou a sociálne hľadisko sa vo verejnom obstarávaní neuplatňuje systematicky ani dôsledne.

Okrem toho **spolupráca s bežnými podnikmi**, a to aj prostredníctvom dodávok tovaru a služieb, môže posilniť sociálne hospodárstvo a pomôcť podnikom plniť ich ciele v oblasti udržateľnosti. Organizácie sociálneho hospodárstva však často zohrávajú v dodávateľských reťazcoch malú úlohu z dôvodu nedostatočného vzájomného porozumenia, kultúrnych a prevádzkových prekážok a nedostatočnej strategickej podpory na zlepšenie prístupu na trh a rozvoj nových odvetvových hodnotových reťazcov.

Komisia:

- **preskúma možnosti podpory zavádzania postupov sociálne zodpovedného verejného obstarávania vrátane využívania najlepšieho pomeru ceny a kvality a kolektívneho vyjednávania v kontexte prebiehajúcej revízie smerníc EÚ o verejnom obstarávaní a zahrnie usmernenia k ich vykonávaniu do svojho súboru nástrojov na podporu regionálnych a miestnych politík v oblasti sociálneho hospodárstva,**
- **podporí systematickejšie začleňovanie organizácií sociálneho hospodárstva do hodnotových reťazcov bežných podnikov okrem iného prostredníctvom vyhlásenia výzvy na predkladanie návrhov na rozšírenie partnerstiev medzi podnikmi.**

V centre pozornosti: Sociálne hospodárstvo a energetika

Sociálne hospodárstvo zohráva úlohu pri zabezpečovaní spravodlivej a inkluzívnej transformácie na zelenú energiu. Energetické spoločenstvá a iné iniciatívy vedené občanmi umožňujú miestnym subjektom kolektívne vlastniť a spravovať zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, od solárnych a veterných parkov až po systémy diaľkového vykurovania. Tieto organizácie zachovávajú hodnotu v rámci komunity, umožňujú občanom aktívne sa podieľať na transformácii a môžu pomôcť znížiť energetickú chudobu, napríklad prostredníctvom zlepšenia prístupu zraniteľných skupín k cenovo dostupným cenám energie. Môžu takisto vytvárať vysokokvalitné miestne pracovné príležitosti v oblastiach, ako sú inštalácia, údržba a energetické poradenstvo.

Aby mali opatrenia v oblasti klímy hmatateľný prínos pre komunitu, je mimoriadne dôležité uznať subjekty sociálneho hospodárstva v národných energetických a klimatických plánoch, uľahčiť im prístup k sieťam a financiám a zohľadniť ich v iniciatívach a programoch financovania EÚ a plánoch financovaných EÚ a riadených členskými štátmi. Komisia posilní zavádzanie energetických spoločenstiev prostredníctvom odporúčania Komisie o energetických spoločenstvách a vlastnej spotrebe ako súčasť **balíka energetických opatrení pre občanov**. Plánom sa bude okrem iného podporovať výmena poznatkov a posilňovať dôkazová základňa o energetických spoločenstvách, a to aj **prostredníctvom podpory špecializovanej komunity praxe pre verejných obstarávateľov** a určenia podmienok, ktoré umožňujú energetické iniciatívy vedené občanmi. Miestne orgány môžu takisto zohrávať kľúčovú úlohu ako podporovatelia takýchto iniciatív a budú podporované pri využívaní tohto potenciálu.

Štátna pomoc je takisto dôležitým nástrojom, ktorý pomáha verejným orgánom podporovať sociálne hospodárstvo. Napríklad organizácie sociálneho hospodárstva, ktoré poskytujú sociálne a zdravotnícke služby, môžu naraziť na obmedzenia v prístupe k podpore v dôsledku prevažujúceho spoliehania sa na strop pomoci *de minimis*, ktorý umožňuje verejným orgánom poskytovať pomoc do určitej výšky bez toho, aby ju museli oznámiť Komisii. Hoci to môže pomôcť službám malého rozsahu, poskytovatelia sociálnych služieb potrebujú významnejšie možnosti financovania, ktoré sú v súlade s cieľmi verejného záujmu, ale tie sú vnímané ako právne rizikové.

Komisia:

- **bude pracovať na revízii všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách a objasnení príslušných pravidiel štátnej pomoci** s cieľom zjednodušiť a uľahčiť verejným orgánom financovanie sociálneho hospodárstva nad rámec pomoci *de minimis*,³³
- **vypracuje osobitné usmernenie na pomoc členským štátom pri navrhovaní opatrení štátnej pomoci na sociálnu podporu a sociálne investície**, ako bolo oznámené v oznámení s názvom *Realizácia Dohody o čistom priemysle I*³⁴.

A napokon, na zvýšenie konkurencieschopnosti a výkonnosti organizácií sociálneho hospodárstva na jednotnom trhu je potrebné vynaložiť ďalšie úsilie na zabezpečenie lepšieho prispôsobenia právnych a daňových rámcov osobitostiam obchodných modelov sociálneho hospodárstva.

Komisia:

- **bude nadalej presadzovať právne rámce, ktoré podporujú sociálne hospodárstvo**. Patrí sem aj podpora systémov odkúpenia zamestnancami prostredníctvom úspešného vykonávania odporúčania Komisie o prevodoch podnikov,
- **posúdi potrebu zlepšiť** vo vhodných prípadoch **cielené právne rámce**, ako napríklad stanovy európskeho družstva,
- **preskúma prostredníctvom štúdie, či podniky zamerané na vplyv čelia konkrétnym prekážkam**, ako je uznanie a prístup k financovaniu, s cieľom poskytnúť informácie o možných budúcich politických opatreniach na uľahčenie merania a oznamovania sociálneho vplyvu a iného zodpovedného obchodného správania,
- **spolu s OECD vykoná hĺbkovú analýzu vnútroštátnych daňových opatrení týkajúcich sa sociálneho hospodárstva**, a to aj v oblasti daňových politík,

ktoré stimulujú investície do organizácií sociálneho hospodárstva.

3.2. Investície, zručnosti a kapacity pre odolné sociálne hospodárstvo

Odolné sociálne hospodárstvo potrebuje dobre fungujúci finančný ekosystém a silné zručnosti a organizačné kapacity. Vytvorenie jasnejších rámcov pre sociálne investície a posilnenie zručností, inkubácie a podpory podnikania, ako aj špecializovaných vzdelávacích dráh pre sociálne podnikanie sú nevyhnutné na to, aby sa organizáciám sociálneho hospodárstva pomohlo prilákať talenty, rásť, inovovať a reagovať na naliehavé sociálne potreby.

Kľúčová oblasť opatrení 3: Posilnenie ekosystému sociálnych investícií

Vzhľadom na rôznorodosť modelov sociálneho hospodárstva a dynamickú povahu sociálneho vplyvu nie je možné sociálne investície jednoducho zachytiť pomocou pevných vymedzení alebo jednotných kritérií. Postupný vznik spoločných referenčných bodov a postupov podávania správ však môže znížiť neistotu investorov a sprostredkovateľov, v prípade potreby zlepšiť porovnateľnosť a pomôcť obmedziť transakčné náklady.

S cieľom zvýšiť dôveru a porovnateľnosť a umožniť smerovanie investícií na sociálne ciele vo veľkom rozsahu **Komisia**:

- **posilní rámec pre súkromné sociálne investície** konsolidáciou a systematizáciou najdôležitejších noriem, vymedzení, koncepcií a metód merania. Na tento účel **bude v spolupráci s OECD skúmať dobrovoľný, trhom riadený rámec cieľov, do ktorých možno investovať, podporovaný výslednými modelmi a ukazovateľmi**. To pomôže investorom konzistentne a flexibilne navrhovať, posudzovať a porovnávať investičné stratégie,
- **využije plánované preskúmanie režimu európskeho fondu rizikového kapitálu**³⁵ (EuVECA) ako príležitosť na posúdenie účinnosti regulačného rámca pre investorov rizikového kapitálu a kapitálu na rozširovanie. Pokrok v tejto oblasti bude prínosom aj pre investície so sociálnym vplyvom, a to aj pre používateľov označenia európskeho fondu sociálneho podnikania³⁶ (EuSEF).

Sociálne hospodárstvo potrebuje financovanie, ktoré odráža jeho modely riadenia, rizikovo-výnosové profily a často malé potreby. Nedostatky v dôkazovej základni o tom, kto financuje sociálne hospodárstvo, vhodnosť finančných produktov a ich vplyv na prijímateľov, obmedzujú navrhovanie a zavádzanie vhodných finančných nástrojov a ich rozširovanie. Tradiční veritelia sú naďalej opatrní, špecializovaní sprostredkovatelia nie sú dostatočne viditeľní na trhu, vysoké transakčné náklady odrádzajú od menších investícií a obmedzenia týkajúce sa pravidiel prerozdelenia zisku v sociálnych podnikoch obmedzujú kapitálové investície. Pri príprave budúceho viacročného finančného rámca EÚ je nevyhnutné navrhnúť cesty k financovaniu a technickej pomoci, ktoré umožnia organizáciám sociálneho hospodárstva prístup k financiam na rôznych územiach a plné využitie fondov a nástrojov EÚ.

S cieľom lepšie pochopiť financovanie sociálneho hospodárstva a doladiť finančné nástroje **Komisia**:

- **pripraví správu** v rámci Poradenského centra InvestEU o **finančných**

sprostredkovateľoch, ktorí poskytujú služby organizáciám sociálneho hospodárstva, a ďalšiu správu v spolupráci s expertnou skupinou pre sociálne hospodárstvo a sociálne podniky (GECES) o **zlepšení prístupu k financovaniu** pre organizácie sociálneho hospodárstva,

- **uskutoční pilotné hodnotenie vplyvu a výsledkov finančných nástrojov Fondu InvestEU pre mikrofinancovanie a sociálne podniky na úrovni prijímateľov,**
- **preskúma možnosť reprodukovateľnosti inovačných riešení na mobilizáciu súkromného kapitálu**, napríklad prostredníctvom realizácie štúdie o potenciálnom využití spiacich aktív na vytvorenie verejných záruk a uverejnenia príručky pre správcov aktív a tvorcov politik o reprodukování francúzskeho modelu fondov 90/10,
- **reviduje Európsky kódex dobrého správania pre poskytovanie mikroúverov**, aby mikrofinancovanie naďalej uspokojovalo potreby nedostatočne zastúpených podnikateľov a osôb v zraniteľných situáciách. Cieľom aktualizovaného kódexu bude posilniť sociálny rozmer mikrofinancovania, zosúladiť rámec s novými skutočnosťami v sociálnom hospodárstve a zabezpečiť, aby certifikácia bola prístupnejšia, efektívnejšia a podporovala rôznorodé inštitucionálne modely.

V centre pozornosti: Sociálne hospodárstvo a bývanie

Organizácie sociálneho hospodárstva zohrávajú významnú úlohu pri poskytovaní a financovaní prístupu k cenovo dostupným a sociálne inkluzívnym a prístupným riešeniam bývania vedeným komunitou. Modely, ako sú bytové združenia, družstvá, nadácie a komunitné pozemkové fondy, ktoré sú neziskové alebo s obmedzeným ziskom, môžu stavať, podporovať, vlastniť alebo spravovať bytové jednotky a zároveň reinvestovať prebytky a umožniť obyvateľom priamo sa podieľať na ich správe. Tieto organizácie môžu prispieť k zmierneniu pretrvávajúceho nedostatku bytov a cenovej volatility, čím sa ceny dlhodobo udržia na cenovo dostupnej úrovni. Môžu takisto rozvíjať inkluzívne štvrte kombináciou bývania s pracovnými príležitosťami a so sociálnymi a s komunitnými službami vo vidieckych a mestských oblastiach. Zapojenie organizácií sociálneho hospodárstva do stratégií v oblasti bývania, pomoc pri prekonávaní technických, regulačných a legislatívnych prekážok a uľahčenie ich prístupu k vhodnému financovaniu by im mohlo umožniť výraznejšie prispievať k zabezpečeniu práva na dôstojné, cenovo dostupné, udržateľné a kvalitné bývanie v každej krajine, najmä v oblastiach s nedostatkom obydli a pre zraniteľné skupiny. V Európskom pláne pre cenovo dostupné bývanie³⁷ sa stanovuje komplexný rámec pre opatrenia na všetkých úrovniach a možnosti financovania v tejto oblasti a zdôrazňuje sa, že Komisia bude uľahčovať investície do neziskových poskytovateľov bývania a poskytovateľov bývania s obmedzeným ziskom.

Kľúčová oblasť opatrení 4: Zvyšovanie úrovne zručností, odbornej prípravy a podnikania

Sociálne podnikanie sa vo formálnom vzdelávaní systematicky nevyučuje a mnohé organizácie sociálneho hospodárstva, najmä v počiatočnej fáze činnosti a vo fáze rozširovania, stále nemajú prístup k prispôbenému rozvoju zručností a organizačnej podpore. Podpora inkluzívneho podnikania nie je konzistentná a často primerane

neodráža modely sociálneho hospodárstva, najmä v prípade nádejných podnikateľov z nedostatočne zastúpených skupín, ktorí pri snahe získať prístup k inkubačným službám, sieťam a financovaniu narážajú na skryté prekážky.

V súlade s víziou uvedenou v Únii zručností **Komisia**:

- **podporí sociálne a inkluzívne podnikateľské inkubačné modely prostredníctvom cielenej výzvy na predkladanie návrhov a podporí uznávané rámce kompetencií pre sociálne podnikanie**, okrem iného prostredníctvom akcií vzájomného učenia,
- **spolu s OECD zlepší vedomostnú základňu o sociálnom a inkluzívnom podnikaní** prostredníctvom štúdií o začlenení sociálneho podnikania do národných školských vzdelávacích programov a vzdelávacích dráh, o úlohe sociálneho podnikania pri aktivizácii ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, a formalizácii práce a o novom vydaní správy o chýbajúcich podnikateľoch.

V centre pozornosti: Sociálne hospodárstvo a digitálna transformácia

*Organizácie sociálneho hospodárstva vypracúvajú a používajú dôveryhodné, inkluzívne digitálne riešenia, ktoré slúžia verejnému záujmu a znižujú digitálnu priepasť. Vďaka svojim riadiacim štruktúram sú ideálnymi zástancami zodpovedného spravovania údajov – od družstevných digitálnych platforiem až po spoločnosti v oblasti sociálnych technológií, ktoré presadzujú prístupnosť, starostlivosť a vzdelávanie. K údajom pristupujú ako k spoločnému zdroju a zabezpečujú, aby sa informácie zhromažďovali, používali a spravovali spôsobom, ktorým sa rešpektujú súkromie, základné práva, transparentnosť a záujmy komunity. Okrem toho **organizácie sociálneho hospodárstva pomáhajú pracovníkom a prijímateľom rozvíjať ich digitálne schopnosti a zručnosti, čím podporujú digitálny ekosystém, v ktorom technológie zlepšujú sociálnu súdržnosť aj konkurencieschopnosť**. Komisia posilní dôkazovú základňu o digitalizácii a umelej inteligencii v sociálnom hospodárstve s cieľom podporiť prijatie dôveryhodných, prístupných a inkluzívnych technológií vrátane technológií distribuovanej databázy transakcií a lepšie pochopiť ich dôsledky pre organizácie a ich zamestnancov.*

3.3. Dôkazy, viditeľnosť a znalosti v prospech uznávaného sociálneho hospodárstva

Aby bolo sociálne hospodárstvo v celej EÚ plne uznávané a cenené, potrebuje silnejšiu dôkazovú základňu a prístupnejšie a porovnateľnejšie štatistiky v členských štátoch. Okrem toho si tvorba politiky založená na údajoch na podporu sociálneho hospodárstva vyžaduje jasné a prístupné informácie, rozčlenené údaje a pravidelnú komunikáciu, ako aj jednotný prístupový bod k zdrojom EÚ.

Kľúčová oblasť opatrení 5: Budovanie dôkazovej základne sociálneho hospodárstva

V súčasnosti sú údaje o sociálnom hospodárstve roztrieštené, pričom rôzne metodiky obmedzujú schopnosť tvorcov politik navrhovať účinné opatrenia, monitorovať pokrok a preukazovať vplyv. Rozšírenie štatistík a prechod k systematickejšiemu prístupu k zberu údajov pomôže zosúladiť koncepcie, zlepšiť navrhovanie a zameranie politik a zdôrazniť prínos sociálneho hospodárstva ku konkurencieschopnému a k inkluzívnemu hospodárstvu pre tvorcov politik, trhy a verejnosť.

S cieľom rozšíriť a propagovať údaje a štatistické poznatky a vytvoriť dôkazovú základňu sociálneho hospodárstva Komisia:

- bude pracovať na systematickejšom prístupe k zberu údajov, a to aj prostredníctvom podpory členských štátov pri vytváraní satelitných účtov sociálneho hospodárstva, ako aj financovaním národných pilotných projektov na zber údajov o sociálnom hospodárstve prostredníctvom národných štatistických registrov ekonomických subjektov a výberových zisťovaní o štruktúre miezd, pričom sa podľa možnosti využijú administratívne zdroje, aby sa predišlo dodatočnému vykazovaciemu zaťaženiu,
- rozšíri portál EÚ pre sociálne hospodárstvo s cieľom zlepšiť výmenu údajov a zvýšiť transparentnosť a poskytnúť zjednodušený prístup k publikáciám, súborom údajov, metodikám a národným portálom,
- aktualizuje mapovanie sociálnych podnikov v EÚ³⁸,
- uverejní správu GECES obsahujúcu praktické odporúčania týkajúce sa zberu údajov o sociálnom hospodárstve.

V centre pozornosti: Sociálne hospodárstvo a demokracia

*Podľa osobitného prieskumu Eurobarometra o sociálnom hospodárstve v živote Európanov sa 18 % Európanov v posledných piatich rokoch dobrovoľne zapojilo do činnosti organizácií sociálneho hospodárstva a 13 % je ich členom. **Informovanosť o koncepcii sociálneho hospodárstva je však mierna a v jednotlivých členských štátoch sa výrazne líši.** Organizácie sociálneho hospodárstva prispievajú k demokratickejšej spoločnosti, pretože sa zameriavajú na zapojenie občanov, riešenie problémov komunit a participatívne riadenie. Často fungujú ako „školy demokracie“, ktoré podporujú transparentnosť, zodpovednosť a dôveru v rozhodovacie procesy. Sociálne hospodárstvo preto môže prispieť k rôznym iniciatívam EÚ v oblasti demokracie a občianskej angažovanosti, ako je napríklad **Európsky štít na obranu demokracie**³⁹, a mať z nich prospech. Silné sociálne hospodárstvo môže prispieť k živému občianskemu priestoru aj prostredníctvom posilnenia kapacít, viditeľnosti a cezhraničnej spolupráce organizácií občianskej spoločnosti. V súlade so **stratégiou EÚ pre občiansku spoločnosť**⁴⁰ Komisia prijíma opatrenia na vytvorenie priaznivejšieho prostredia pre tieto organizácie, z ktorých mnohé sú súčasťou sociálneho hospodárstva, vrátane opatrení na zabezpečenie spravodlivého zdaňovania dobročinných organizácií a zabezpečenia prístupu k finančným službám.*

4. ZÁVER: OBNOVENÝ PROGRAM PRE SILNEJŠIE SOCIÁLNE HOSPODÁRSTVO

Akčný plán pre sociálne hospodárstvo od svojho prijatia v roku 2021 vniesol do sociálneho hospodárstva v celej Európe nový impulz. Poskytol súdržný rámec EÚ, zmobilizoval širokú škálu nástrojov a programov a zviditeľnil sociálne hospodárstvo v národných programoch a programoch EÚ. Vykonávanie akčného plánu a odporúčania Rady z roku 2023 týkajúceho sa vypracovania rámcových podmienok sociálneho hospodárstva už prinieslo hmatateľný pokrok. Viac členských štátov vypracúva stratégie, právne rámce a finančné toky. Vznikajú nové podporné štruktúry a zvyšuje sa povedomie verejných orgánov, finančných subjektov a verejnosti o sociálnom hospodárstve. Z tohto pokroku vyplýva, že akčný plán má význam a potvrdzuje sa, že ciele opatrenia EÚ môžu priniesť hmatateľné výhody pre organizácie sociálneho hospodárstva a komunity, ktorým slúžia.

Stále však existujú značné nedostatky a výzvy. Sociálne hospodárstvo sa v členských štátoch a regiónoch stále neuznáva a nepodporuje jednotne. Mnohé organizácie stále čelia právnej neistote a ťažkostiam s prístupom k odbornej príprave, trhom a financiám. Potenciál sociálneho hospodárstva ešte nebol dostatočne začlenený do hlavných politík. To vytvára nerovnaké podmienky, ktoré ešte zhoršuje jeho odlišný obchodný model. Aby sa zabezpečilo, že sociálne hospodárstvo bude môcť prosperovať na všetkých územiach a vo všetkých odvetviach, musí sa v ďalšej fáze vykonávania akčného plánu uprednostniť odstránenie týchto nedostatkov.

Komisia sa bude usilovať o ďalšie začlenenie sociálneho hospodárstva do politík a programov EÚ. Na tento účel vyzýva Európsky parlament, Radu, Európsky hospodársky a sociálny výbor, Európsky výbor regiónov, skupinu Európskej investičnej banky a ďalšie agentúry a orgány EÚ, aby spolupracovali na maximalizácii potenciálu tohto programu.

Monitorovanie vykonávania je nevyhnutné. Na tento účel **bude Komisia pri vykonávaní a monitorovaní akčného plánu uplatňovať koordinovaný a integrovaný prístup**. Portál EÚ pre sociálne hospodárstvo bude pravidelne poskytovať aktuálne informácie o procese vykonávania. Okrem toho sa v súlade s odporúčaním Rady z roku 2023 členským štátom odporúča, aby v rokoch 2027 a 2032 podali Komisii správu o svojom pokroku pri podpore sociálneho hospodárstva. Expertná skupina pre sociálne hospodárstvo a sociálne podniky zostane kľúčovou platformou pre dialóg, partnerské učenie a spoluprácu.

Ak naplno využijeme silu sociálneho hospodárstva, môžeme vytvoriť Európu, ktorej stredobodom budú komunity a naša planéta, a pripraviť tak pôdu pre spravodlivejšiu, udržateľnejšiu a konkurencieschopnejšiu budúcnosť.

---

¹ [Benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy: Improving the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem](#) (Referenčné porovnanie sociálno-ekonomickej výkonnosti sociálneho hospodárstva EÚ: zlepšenie sociálno-ekonomických vedomostí o ekosystéme proximitného a sociálneho hospodárstva), 2024.

² [COM\(2021\) 778](#).

³ [Ú. v. EÚ C 428, 13.12.2017, s. 10](#).

⁴ [Social economy in the life of Europeans – Eurobarometer report](#) (Sociálne hospodárstvo v živote Európanov – správa Eurobarometra), 2025.

⁵ [Much more than a market: Speed, security, solidarity–Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU citizens](#) (Oveľa viac než len trh: Rýchlosť, bezpečnosť, solidarita – Posilnenie jednotného trhu s cieľom zabezpečiť udržateľnú budúcnosť a prosperitu pre všetkých občanov EÚ), 2024.

⁶ [Ú. v. EÚ C, C/2023/1344](#).

⁷ [SWD\(2023\) 211](#).

⁸ [SWD\(2023\) 212](#).

⁹ [Study on State aid for access to finance for social enterprises and for the recruitment of disadvantaged workers in the form of wage subsidies](#) (Štúdia o štátnej pomoci na získanie prístupu k financovaniu pre sociálne podniky a na prijímanie znevýhodnených pracovníkov vo forme mzdových dotácií), 2024.

¹⁰ [Nariadenie Komisie \(EÚ\) č. 651/2014](#).

¹¹ [Nariadenie Komisie \(EÚ\) 2023/2831](#).

¹² [Nariadenie Komisie \(EÚ\) 2023/2832](#).

¹³ [Rozhodnutie Komisie \(EÚ\) 2025/2630](#).

¹⁴ [SWD\(2025\) 333](#).

¹⁵ Pozri <https://circular-cities-and-regions.ec.europa.eu/>.

¹⁶ Tieto sumy sú približné, pretože presné rozdelenie pridelených súm a mobilizovaných investícií na základe schválených operácií Fondu InvestEU nie je vo všetkých prípadoch možné.

17 ADIE, významná francúzska mikrofinančná inštitúcia s takmer 100 000 aktívnymi klientmi,
z ktorých tretina poberá minimálne sociálne dávky a pätina nemá vzdelanie, uvádza, že 93 %
klientov je dva až tri roky po získaní úveru stále profesionálne aktívnych a 82 % vytvorených
18 podnikov stále funguje (2025, [Etude Impact Adie ZRR](#)).
19 [Nariadenie \(EÚ\) 2021/1057](#).
20 [Nariadenie \(EÚ\) 2021/1058](#).
21 [Nariadenie \(EÚ\) 2021/241](#).
22 Pozri <https://socialinnovationplus.eu/>.
23 K dispozícii na adrese: <https://link.europa.eu/jpJ6xv>.
24 [Policy Guide on Social Impact Measurement for the Social and Solidarity Economy](#) (Politická
príručka o meraní sociálneho vplyvu pre sociálne a solidárne hospodárstvo), 2023.
25 Impact Europe, [The Size of Impact: Main takeaways from the European impact investing market
sizing exercise](#) (Rozsah vplyvu: Hlavné poznatky z analýzy veľkosti európskeho trhu so
spoločensky prospešným investovaním), 28. novembra 2024.
26 European Microfinance Network a Microfinance Centre, [Survey on Microfinance in Europe –
2025 edition](#) (Prieskum mikrofinancovania v Európe – vydanie za rok 2025), 2026.
27 K dispozícii na adrese: <https://social-economy-gateway.ec.europa.eu/>.
28 Údaje k 31. januáru 2026.
29 [Benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy: Improving the socio-
economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem](#) (Referenčné porovnávanie
sociálno-ekonomickej výkonnosti sociálneho hospodárstva EÚ: zlepšenie sociálno-ekonomických
vedomostí o ekosystéme proximitného a sociálneho hospodárstva), 2024.
30 [Social economy in Europe – Contributing to competitiveness and prosperity](#) (Sociálne
hospodárstvo v Európe – Príspevok ku konkurencieschopnosti a prosperite), 2025.
31 [COM\(2021\) 345](#).
32 [COM\(2025\) 872](#).
33 [JOIN\(2025\) 26](#).
34 Komisia začala revíziu všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách a posúdi, či a ako by sa
malo aktualizovať, a to aj pokiaľ ide o pravidlá týkajúce sa pomoci pre sociálne podniky, odbornej
prípravy a zamestnanosti a prijímania znevýhodnených pracovníkov do zamestnania.
35 [COM\(2025\) 378](#).
36 [Nariadenie \(EÚ\) č. 345/2013](#).
37 [Nariadenie \(EÚ\) č. 346/2013](#).
38 [COM\(2025\) 1025](#).
39 Najnovšie mapovanie je k dispozícii na adrese: <https://link.europa.eu/Wn7Nmq>.
40 [JOIN\(2025\) 791](#).
[COM\(2025\) 790](#).